

Οι θρυλικοί «Παπατζήδες» της παλιάς Αθήνας και οι δυστυχείς ομογενείς !

Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Αναπόσπαστα δεμένοι με την ιστορική και κοινωνική ταυτότητα της Αθήνας μας, είναι και οι γνωστοί «παπατζήδες», που ξάφριζαν με τις υψηλές τεχνικές τους απατεωνιάς και ταχυδακτυλουργίας κόσμο και κοσμάκη, ισοπέδωναν μέσα σε λίγα μόνον λεπτά της ώρας, ανυπεράσπιστους συνταξιούχους, αθώους επαρχιώτες που έρχονταν για πρώτη φορά στο «μεγάλο χωριό» και ήταν αμάθητοι στα «μυστικά της πόλης» και γονάτιζαν στην κυριολεξία αφελείς ομογενείς έλληνες, της Αμερικής της Αυστραλίας και του Καναδά, που μετά από πολλά χρόνια επανέκαμπταν στην μητέρα πατρίδα ! Πέρα όμως από την «μηχανή» του «Παππά», που είχαν στήσει οι παπατζήδες, είχαν υιοθετήσει και μια ολάκερη αισθητική, για να υποβάλλουν ψυχικά τα υποψήφια θύματά τους και να τα πείθουν με το τελετουργικό τους, ότι ήταν ικανοί να πληρώσουν τους «παίχτες» τους, αν θα κέρδιζαν. Φορούσαν εντυπωσιακά κοστούμια (δεύτερης ποιότητας, αλλά εντυπωσιακά), δαχτυλίδια με κόκκινα μπριλάντια – που έδιναν στους αφελείς την ψευδαίσθηση μεγαλεμπόρων της πιάτσας με πολλά λεφτά, άρα και ικανότητα να «μοιράσουν χρήμα» - ζελέ στο μαλλί που παρέπεμπε σε φανταχτερούς ζογκλέρ των τσίρκο και προπαντός ακολουθούσαν ατάκες και «εμπνευσμένη» γλώσσα της ομοιοίας, που προέτρεπε το υποψήφιο θύμα, θίγοντας τεχνηέντως τον ανδρισμό ή την οικονομική του επιφάνεια, για να τσιμπήσει και να του πάρουν όλο το πορτοφόλι σε λίγα δευτερόλεπτα ! Ιδού μερικές από τις ατάκες και το γλωσσάρι τους !!! «Ντεζάν», το έλεγαν βροντερά σε κάποιον που έχανε – στο 95% των περιπτώσεων έτσι γίνονταν, με ένα 5% μόνο να «κερδίζει», που δεν ήταν κανονικοί παίχτες, αλλά «αβανταδόροι», δηλαδή συνεργάτες στη συμμορία του παπατζή, για να δημιουργούν την ψευδαίσθηση στα θύματα, ότι μερικοί που πόνταραν σωστά, κέρδισαν !!! – και μάλλον το ντεζάν, πρέπει να είναι ομοιοιακή παράφραση του ιταλικού νιέντε ! «Μαγκάκο έχεις την ψυχή να βάλεις πάνω το πενηντάρι, να το κάνεις κατοστάρι, ή φοβάσαι την μαμά σου» !!! «Παιδιά πολλά βάζετε, πολλά παίρνετε» !, «Εδώ παπάς, εκεί παπάς, που 'ναι ο παπάς;» !, «Εδώ μοιράζουμε χρήμα, στους τολμηρούς» ! κ.α.

Κατ' αρχήν να ξεκαθαρίσουμε μια σοβαρή παρανόηση, στο όλο θέμα παπατζήδες, που συνέτεινε με τον τρόπο της, στο να την πατάνε τα θύματα και να πιστεύει ο κάθε φέρελπις, ότι γνωρίζοντας το «μυστικό» της κομπίνας, θα μπορούσε να τους πιάσει επ' αυτοφώρω και να τους ξεσκεπάσει. Δυστυχώς δεν πρόκειται περί κομπίνας, όπως θα εξηγήσουμε παρακάτω, αλλά για υψηλής τεχνικής ταχυδακτυλουργία, κάτι που ο μέσος άνθρωπος δεν μπορούσε να συλλάβει. Και επομένως ο καθένας που θυσίαζε χρήματα παίζοντας, για να «ξεσκεπάσει» τους παπατζήδες, ήταν αυτοπαγιδευμένος. Δεν υπήρχε κλεψιά, αλλά ταχυδακτυλουργία. Οι παπατζήδες ήκμασαν την δεκαετία του 50' και του 60' οπότε και είχαν γίνει φόβος και τρόμος των Αθηνών, έφυγαν από το προσκήνιο δυο δεκαετίες, επανέκαμψαν την δεκαετία του 90', για να αποσυρθούν και πάλι και να εμφανίζονται ενίοτε σποραδικά σε κάποια λίγα στέκια της Αθήνας. Αυτήν τους εξάλλου την μεγαλουργία, μέσα στον κοινωνικό ιστό της

Αθήνας, αποτύπωσε με ηθική ενάργεια και συγγραφική μαεστρία, ο αείμνηστος Δημήτρης Ψαθάς, στα χρονογραφήματά του στα «Νέα» της εποχής. Στα δυνατά τους χρόνια είχαν ορμητήριο, την Πανεπιστημίου, πολλές φορές ατρόμητοι καθώς ήταν και στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου !!!, στον πεζόδρομο της Κοραή, αλλά και στην Αγίου Κωνσταντίνου, με κατεύθυνση προς την Πλατεία Καραϊσκάκη. Ήταν πολύ στοχευμένη μάλιστα η Αγίου Κωνσταντίνου για την καλή πελατεία τους, διότι την δεκαετία του '90 που εγώ ήμουν φοιτητής του Ε.Μ.Π., υπήρχε ακόμα το εκδοτήριο εισιτηρίων του Σταθμού Πελοποννήσου – Κηφισού, στην οδό Ζήνωνος και τα πρώτα και καλά υποψήφια θύματα, ήσαν όσοι έρχονταν από την επαρχία και πίστευαν οι αφελείς, ότι με την εξυπνάδα και την παρατηρητικότητα τους, θα κέρδιζαν πολλά λεφτά, σε λίγη ώρα από τους παπατζήδες !!! Σε ότι αφορά τώρα το Αρχηγείο των Παπατζήδων στα χρόνια μου ήταν σε έναν πεζόδρομο κάθετο στην Αγίου Κωνσταντίνου, σε ένα ιστορικό καφενείο των Αθηνών, στην μικρή οδό Γερανίου και ένας από τους αρχηγούς τους, ήταν ο περίφημος «Αυτιάς» !

Πάμε τώρα στο τελετουργικό του «παπά». Οι παπατζήδες έστηναν ένα μικρό υποτυπώδες τραπέζι, συνήθως ήταν ο πάτος ενός χαρτοκιβωτίου αναποδογυρισμένου και έβγαζαν τρία χαρτιά, συνήθως ήταν δυο δεκάρια και ένας ρήγας που ήταν ο παπάς. Ο παπατζής άρχιζε να τα ανακατεύει και κάνοντας λεκτικά παιχνίδια, «βάλτε

παιδιά», «πολλά βάζετε, πολλά παίρνετε» !!! προκαλώντας και «κράζοντας» τα υποψήφια θύματα, για να προσέλθουν στο θυσιαστήριο τους. Με το που τσίμπαγαν κάποιοι και πλησίαζαν στο τραπέζι, πήγαιναν οι αβανταδόροι – συνεργάτες του παπατζή, ποντάριζαν δήθεν ένα πενηντάριο πάνω σε κάποιο από τα τρία χαρτιά, ο παπατζής τα ανακάτεψε με μαεστρία και συνειδητά έριχνε τον παπά – το φύλλο του ρήγα, στο ποντάρισμα του αβανταδόρου, ώστε να κερδίσει ο αβανταδόρος ! και να τσιμπήσουν ποντάρουν και οι πελάτες. Οι αθώοι - ανυποψίαστοι πελάτες της επαρχίας, βλέποντας τον αβανταδόρο να κερδίζει και να εισπράττει το διπλάσιο κέρδος, τσίμπαγαν και άρχιζαν να ποντάρουν εκατοντάευρα !!! Και σε λίγα μόνον λεπτά τους είχαν ξαφρίσει όλο το πορτοφόλι, βυθίζοντάς τους στον πόνο, την απελπισία και βεβαίως στην αφραγκία ! Πως γίνονταν το κόλπο; Καθώς ο παπατζής ανακάτεψε τα χαρτιά με επιτηδευμένες κινήσεις στον αέρα, το μάτι του πελάτη παρακολουθούσε τα χαρτιά που φαίνονταν πάνω – «εξωτερικά» στο χέρι του και καθώς το αριστερό χέρι του παπατζή, πέταγε το χρυσό «χαρτί-ρήγα» σε ένα σημείο, ο πελάτης πιστεύοντας ακράδαντα ότι το μάτι του είχε παρακολουθήσει την κίνηση του χρυσού χαρτιού, πόνταρε στο χαρτί που ΠΕΤΑΓΟΝΤΑΝ από το αριστερό χέρι ! Την ίδια όμως στιγμή με αστραπιαίο τρόπο, ο παπατζής είχε περάσει τον ρήγα στο δεξί του χέρι, από κάτω και καθώς το μάτι του πελάτη ήταν εστιασμένο στο αριστερό χέρι, ο παπατζής, ΔΕΝ ΠΕΤΑΓΕ επιδεικτικά όπως με το αριστερό, άλλα «ΑΦΗΝΕ ΣΒΗΣΤΑ» από την κάτω πλευρά – εσωτερική του δεξιού χεριού – το οποίο ήταν σε σχήμα «Χ» και σε αντίθετη κίνηση από το αριστερό χέρι - να πέσει το χρυσό χαρτί ο ρήγας, σε άλλο σημείο και βεβαίως να ΧΑΣΕΙ ο εμβρόντητος πελάτης, που δεν μπορούσε να καταλάβει τι είχε συμβεί, εκτιμώντας εσφαλμένα, ότι το μάτι του είχε ΣΩΣΤΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ την πορεία του ρήγα !!! Ανακάλυψα και εγώ την «τέχνη» μαγεμένος ! διαβάζοντας ένα σπουδαίο βιβλίο για τα μυστικά της τράπουλας. Το μείζον εδώ είναι να καταλάβει ο αναγνώστης, ότι ο παπατζής δεν είχε ένα ακόμα κρυμμένο τέταρτο χαρτί στο μανίκι και άλλες τέτοιες ανοησίες που κυκλοφορούσαν στην πιάτσα, αλλά ότι με χαρτοπαιχτική δεξιότητα, σου πέταγε αλλού τον παπα-ρήγα, αποπροσανατολίζοντας το μάτι σου. Τα πάντα ήταν «νόμιμα» δηλαδή και «κανονικά», με ΤΡΙΑ μόνον χαρτιά. Στην δεξιότητα και ταχύτητα του παπατζή, παίζονταν

το όλο έργο – μυστικό και στην αδυναμία του ανθρώπινου ματιού, να παρακολουθήσει και την δεύτερη παράλληλη κίνηση του δεξιού χεριού του παπατζή, που γίνονταν «μηχανικά» κάτω από το αριστερό του χέρι σε σχήμα «X» με αυτό, σαν από έναν δεύτερο άνθρωπο !!!

Αυτά όμως τα ξαφρίσματα των δυστυχών επαρχιωτών ελάμβαναν χώρα, από τα μεσαία στελέχη της «παπατζίδικης τέχνης. Οι πιο υψηλού επιπέδου παπατζήδες, οι «advance» να το πούμε, χτυπούσαν πιο στοχευμένα «κοινά» και με πιο γερό πορτοφόλι. Τι έκαναν οι αθεόφοβοι; Τις μεταπολεμικές μας δεκαετίες λοιπόν έρχονταν κατά κύματα ομογενείς από την Αμερική με το υπερωκεάνιο «Νέα Ελλάς», αλλά και από τον Καναδά και την Αυστραλία στην Αθήνα, για να δουν την μητέρα πατρίδα και να χαιρετίσουν από κοντά τα προσφιλή τους πρόσωπα, που τόσο τους είχαν λείψει. Ήταν τα πολυτελείας θύματά τους, καθώς διέθεταν υψηλά εισοδήματα από το εξωτερικό και μάλιστα, μεγάλες δερμάτινες «πορτοφόλες», με κολλαριστά, «φρέσκα» δολάρια και είχαν μια ψυχολογική προδιάθεση, επιστρέφοντας στην Ελλάδα, να ξοδέψουν αρκετά χρήματα, για να χαρούν ! Ξεχώριζαν από μακριά, ότι ήταν ομογενείς, από τα παράταιρα ρούχα τους με την ελληνική πραγματικότητα – μπιρμπιλωτές γραβάτες, πολύχρωμα πουκάμισα και καπέλα – και βεβαίως την αμερικάνικη προφορά τους. Ενώ πολλοί εξ αυτών, φορούσαν περήφανα και την κονκάρδα των ομογενειακών οργανώσεων «ΑΧΕΠΑ», «ΓΚΑΠΑ», της Αμερικής. Πιο ήταν το σχέδιο λοιπόν των κυριλέ παπατζήδων; Είχαν βρεί έναν νέο που ήξερε καλά αγγλικά και παρουσιάζονταν ως «φοιτητής», ξεναγός, ένα επίσης μέλος της σπείρας καλοντυμένο μεσήλικα, ο οποίος παρουσιάζονταν ως «μεγαλέμπορος» από την Αίγυπτο και ένα δικό τους γκαρσόνι, σε κάποιο από τα προσφιλή μέρη ταβέρνες – εστιατόρια, της Λεωφ. Συγγρού, της Λεωφ. Αλεξάνδρας ή της Πλάκας, στις οποίες άραζαν για να ξεκουραστούν οι ομογενείς, μετά τις επίπονες περιηγήσεις. Ο παπατζής έμπαινε στον χώρο της Ακρόπολης και συναντούσε τυχαία τον νεαρό «φοιτητή»-ξεναγό, που είχε ευγενώς προσφερθεί – δωρεάν να ξεναγήσει τους πατριώτες από την Αμερική και τον «μεγαλέμπορο» από την Αίγυπτο, που «δούλευε» και αυτός μερικά υποτυπώδη αγγλικά, τύπου «Hello Jim», «What's your business; Και τα συναφή. Μετά την ξενάγηση, ο ομογενής πήγαινε να κεράσει σε μια ταβέρνα, τον ευγενή «φοιτητή», που τον ξενάγησε και τους καλούς φίλους, τον «μεγαλέμπορο» από την Αίγυπτο και τον άλλο επίσης καλό κύριο, που γνώρισε τυχαία στην ξενάγηση. Ο μεγαλέμπορος τώρα υπερθεματίζοντας της γενναιοδωρίας, καλούσε αυτός το «γκαρσόνι» να κεράσει τους φίλους κρασί και φρούτα. Και το γκαρσόνι στο κρασί του ομογενούς έριχνε στάχτη από τσιγάρο, που το μεταλλάσει αμέσως σε σκληρό «ντράγκ». Πάνω στην ευφορία που εδημιουργείτο από το κρασί και την αναπόληση της πατρίδας, ο παπατζής έβγαζε από το σακάκι του τρία φύλλα και προσφέρονταν να τους διασκεδάσει, καλώντας τον ετοιμόρροπο από το «ντράγκ» ομογενή, να ποντάρει για να «χαλαρώσει» και να «θυμηθεί τα παλιά», ξαφρίζοντάς του στην κυριολεξία, όλο το φουσκωμένο πορτοφόλι !!! Ήταν δυστυχώς αμέτρητοι οι τραγικοί ομογενείς, που έπεφταν θύματα αυτής της καλά ενορχηστρωμένης ραδιουργίας, πληρώνοντας αδρά, την γενναία τους καρδιά, αλλά και το πνεύμα του «Ξενίου Διός», στην γεμάτη παγίδες και δόκανα των αετονύχηδων, μεταπολεμική Αθήνα !!! Αυτή ήταν εν σπέρματι η ιστορία των θρυλικών παπατζήδων στην Αθήνα, πού αφήκαν και αυτοί, με την δεξιοτεχνία και την απατεωνιά τους, ανεξίτηλο το σήμα τους στην πόλη !

***Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι Α΄ Αναπληρωματικός Δημοτικός Σύμβουλος Αθηναίων**

www.panosavramopoulos.blogspot.gr